

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Urszula Wojśław-Kozłowska

Ewaluator ds. ewaluacji, Kuratorium Oświaty w Kielcach

REFLEKSJE PO WIZYCIE STUDYJNEJ W ANGLII

Upłynęło już trochę czasu, a ja wciąż wracam myślami i opowieściami do wizyty studyjnej, którą odbyłam w gronie 12, równie chłonnych na wiedzę, uczestników projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

I to nie tylko dlatego, że była to moja pierwsza wizyta studyjna. Głównym powodem jest przekonanie, że nie warto uczyć się na swoich błędach – nie ma na to czasu, lepiej zaadoptować to, co innym wychodzi dobrze i przynosi efekty.

Do czego najczęściej wracam? Do pewnego poczucia ukształtowanej stabilizacji, które zilustruję między innymi niżej wymienionymi przykładami:

1. Ofsded czyli inspekcja szkolna funkcjonuje w obecnej formie od 1988 r. Dokonuje inspekcji we wszystkich szkołach w Anglii, co najmniej raz na trzy lata, Po kontroli, publikuje kompletne sprawozdanie z wyników swojej pracy. Przy ocenie szkoły, inspektorzy czerpią informacje z różnych źródeł w tym:
  - samodzielnej oceny szkoły (szkoły oceniają własne wyniki)
  - programów nauczania i zakresu materiału
  - osiągnięć uczniów nauce
  - osobistej inspekcji na lekcjach i zajęciach
  - opinii i uwag rodziców
  - rozmów z uczniami i personelem
2. rygorystyczne przestrzeganie bezpieczeństwa uczniów - wejście do szkół jest możliwe dopiero po otwarciu zamkniętych zazwyczaj drzwi, przedstawieniu się osobie dyżurującej i wpisaniu się do specjalnego zeszytu. Po tej procedurze goście otrzymują identyfikatory uprawniające do wejścia do placówki
3. szkoły najczęściej zbudowane w formie parterowych pawilonów, zlokalizowane na dużej powierzchni działki, co stwarza wrażenie przestrzeni, zadbanej i zagospodarowanej dla i przez uczniów
4. organizacja klas szkolnych:
  - z ogromną ilością wystaw z dziecięcymi pracami wykonanymi w realizowanych projektach
  - ustawieniem stołów uczniowskich zależnym od potrzeb, ale najczęściej takie, aby od najmłodszych lat można było łatwo organizować pracę w grupach (przy czym powierzchnie sal nie są wcale duże)
  - przeszklone drzwi do klas lub części ścian ze szkła, tak by obserwacja zajęć i aktywności uczniów była możliwa w każdym czasie, nawet ot tak, mimochodem
5. wygląd uczniów - wszystkie dzieci w szkole - od najmłodszych po najstarsze ubrane są w jednakowe mundurki uczniowskie. Ich krój, kolor jest decyzją szkoły, dominują jednak kamizelki lub marynarki, najczęściej koloru granatowego lub bordowego z emblematem szkoły
6. celebrowanie śniadań (lunch), w szkole obowiązuje przerwa na wspólne spożywanie posiłków, bez pośpiechu

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

7. zachowanie uczniów w szkole – niewiarygodnie spokojne w porównaniu z naszymi, bez śladu biegania po korytarzach szkolnych. Dominują – przeglądanie książek, polegiwanie na wykładzinie, rozmowy w gronie kolegów, koleżanek
8. nadawanie doniosłej roli bibliotece szkolnej, z bezpośrednim dostępem do książek oraz komputerów
9. przywiązywanie ogromnej wagi do tworzenia warunków do eksponowania edukacji teatralnej uczniów – szkoły mają aule ze sceną i widownią lub tylko rozsuwane drzwi, aby w razie potrzeby stworzyć większą przestrzeń
10. każda klasa ma asystenta nauczyciela.

Oczywiście można jeszcze wymieniać przykłady potwierdzające ujednolicone wartości respektowane we wszystkich angielskich szkołach, bo trzeba mieć mocne korzenie. Skoncentruję się jednak na sprawach, którym w następstwie niniejszej wizyty uważam za konieczne nadanie właściwej i oczekiwanej rangi w polskim systemie oświaty. Zagadnienia te również wielokrotnie wpływały jako sedno dyskusji z angielskimi partnerami w odwiedzanych przez nas szkołach i instytucjach.

Dyrektor angielskiej szkoły posiada szeroki zakres kompetencji i w związku z tym jego odpowiedzialność za pracę szkoły jest bardzo duża.

Kontrola Ofsted, której szkoły są poddawane działa z wyprzedzeniem 48 godzinnym i polega na kompleksowym mierzeniu/kontroli wszystkich obszarów pracy szkoły przez kilku - kilkunastu specjalistów z różnych dziedzin w celu dokonania. **Podstawą w przygotowaniu raportu są wyniki prowadzonej bardzo skrupulatnie w każdej szkole ewaluacji wewnętrznej.** Sprawozdanie z inspekcji Ofstedu zawiera ogólną ocenę skuteczności szkoły, wraz z konkretnymi ocenami badanych aspektów. Oceny przedstawiane są w czterostopniowej skali - jeden "wybitny", dwa "dobry", trzy "zadowolający", cztery "nieodpowiedni". Szkoła otrzymuje raport, który wskazuje, co szkoła powinna zrobić, aby poprawić swoje wyniki. Ofsted wymaga od szkoły, przyjęcia swoich zaleceń, jako podstawy do podjęcia działań w kierunku ulepszenia i usprawnienia nauczania, w jak najkrótszym czasie.

Po badaniu, w prasie lokalnej natychmiast pojawiają się artykuły z raportami po badaniu - swoistego rodzaju rankingi. Bardzo często dyrektor szkoły z najniższymi ocenami traci pracę - jest odwoływany przez Radę Szkoły. Nasz wdrażany system nastawiony jest nie na zalecenia, ale na autonomiczną refleksję rad pedagogicznych szkół o kierunku poprawy jakości ich pracy. Tego angielscy dyrektorzy szczerze nam zazdrościli.

W angielskich szkołach wzorcowo funkcjonuje system doradztwa nauczycielskiego.

Jeden z nauczycieli, odpowiednik naszego przewodniczącego zespołu przedmiotowego, odpowiada za realizację pracy merytoryczno-metodycznej nauczyciela konkretnego przedmiotu – obserwuje prowadzone przez niego lekcje, udziela wszechstronnego wsparcia. Ponadto w ramach wewnętrznej inspekcji - nauczyciele obserwują swe lekcje nawzajem. Raz w tygodniu odbywają się spotkania wszystkich nauczycieli uczących w danej klasie (co oznacza dla wielu z nich kilka takich spotkań). **Raz w miesiącu odbywa się spotkanie wszystkich uczących w szkole**, dotyczące realizacji projektów, bieżących problemów i trudności w realizacji i opanowaniu przez uczniów planowanych do przekazania treści. Ponadto szkoły, które zostały ocenione najwyższą notą są tzw. szkołami wsparcia dla tych, które uzyskały ocenę nieodpowiednią. To motywuje nauczycieli szkół wybitnych do jeszcze lepszej pracy i dzielenia się swą wiedzą i doświadczeniem. Takie praktyczne podejście bardzo do wdrażania dobrych praktyk mogłoby się przyjąć też u nas.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

□ W angielskiej szkole na każdym kroku obserwuje się personalistyczne podejście do ucznia w procesie edukacyjnym.

Prowadzona jest bardzo dokładna diagnoza jego potencjału, problemów utrudniających naukę i odpowiednio do tej wiedzy planowana jest praca nauczycieli. Od momentu wejścia w system monitorowane są i zapisywane jego postępy w nauce. Każdy uczeń wie do czego zmierza, co umie, a co jeszcze powinien opanować. Metody pracy stosowane przez nauczycieli nastawione są na aktywizację uczniów w procesie edukacyjnym. Szkoła na każdym kroku prezentuje wytwory prac uczniowskich. Jak podkreślali rozmówcy niezwykle istotne jest okazywanie dzieciom wsparcia, budowanie ich wiary we własne możliwości.

□ W angielskiej szkole wielkie znaczenie nadaje się współpracy z rodzicami i Radą Szkoły.

Dyrektorzy szkół współpracują z nimi w sposób ciągły i co należy podkreślić są z tej współpracy bardzo zadowoleni. Twierdzą, że te gremia są często ich najbliższymi sojusznikami. Szkoła jest dobrem wspólnym - tak ją się postrzega, w którym priorytetem są dzieci. W procesie zarządzania szkołą czynniki społeczne mają autentyczne i wielkie znaczenie.

Reasumując swą wypowiedź przytoczę słowa Trewora Dawisa, za przyczyną którego mogliśmy tak wiele zobaczyć i dowiedzieć się o pracy angielskich szkół i całego systemu oświaty w tym kraju. Trewor powiedział, że „edukacja wówczas jest użyteczna kiedy pomaga jednostkom osiągać cele. Nie lada wyzwaniem jest fakt, że dzieci nie wiedzą jaką pójdą drogą, więc nie wszystko, co nauczyciel im przekazuje jest dla nich interesujące. To właśnie pedagog musi użyć takich metod i sposobów, by wywołać ich zainteresowanie i chęć współpracy w procesie nauczania.” Bardzo ważne jest też dostrzeganie przez kontrolujących wszystkich aspektów pracy szkół i formułowanie trafnych ocen ich pracy.

Życie bez przerwy zaskakuje ... więc tym razem i naszemu wdrażanemu systemowi nadzoru niech się powiedzie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

